

LATİFE TEKİN • Unutma Bahçesi

LATİFE TEKİN 1957 yılında Kayseri'nin Bünyan kazasına bağlı Karacafenk köyünde doğdu. Dokuz yaşında ailesiyle İstanbul'a geldi. İlk kitabı *Sevgili Arsız Ölüm* 1983 yılında çıktı. Ardından *Berci Kristin Çöp Masalları* (1984), *Gece Dersleri* (1986), *Buzdan Kılıçlar* (1989), *Aşk İşaretleri* (1995), *Ormanda Ölüm Yokmuş* (2001), *Unutma Bahçesi* (2005) (Türkiye Gazeteciler Cemiyeti 2006 Sedat Simavi Edebiyat Ödülü) ve *Muinar* (2006) adlı romanları yayımlandı. Değişik üslubu ve yaklaşımıyla 1980 sonrası edebiyatın önde gelen isimlerinden biri olan Latife Tekin'in romanları İngilizceden Farsçaya pek çok dile çevrildi.

Everest Yayınları, 2004-2010 (4 baskı)

İletişim Yayınları 1875 • Çağdaş Türkçe Edebiyat 267

ISBN-13: 978-975-05-1190-5

© 2013 İletişim Yayıncılık A. Ş.

1. BASKI 2013, İstanbul

EDITÖR Bahar Siber

KAPAK TASARIMI Gürel Yontan

KAPAK UYGULAMA Suat Aysu

KAPAK RESMİ Gürel Yontan

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Kutluşad Seferoğlu

BASKI ve CILT Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 12064

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11

Topkapı 34010 İstanbul Tel: 212.613 03 21

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak İletişim Han No. 7 Çağaloglu 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

LATİFE TEKİN

Unutma Bahçesi

Bomboş unutabilsek, unutmadan yanayım ben... Ama unuttukça insanın anıları çoğalıyor.

Şeref'e, "Unutarak hafiflediğimiz söylenemez o zaman, yani uçulmuyor öyle unutarak, kuşlar gibi," demiştim.

"Doğru, kuşlar gibi uçulmaz, balıklar gibi uçulur, anıların derinliklerinde," demişti.

Buzullar eriyip deniz suları yükseldiğinde, içinde yaşadığımız bahçenin sırtımızı verdiğimiz dağla birlikte bir adaya dönüreceğini söylüyor. "Kayıkları nereye çekeceklerini bile biliyorum," der, "bunu hissederek bakın etrafınıza, geleceğin adasında yaşadığınızı..."

Alt tarlanın sınırındaki çınar ağacına kadar bütün vadi sular altında kalacakmış.

İlk günlerde, rüyamda, aşağıda kımıldanan canlıların aslında balık olduğunu düşündüğümü görmüştüm. Bu düşünce, arada bir tazelenir, daha çok da sabahları... Gün boyu süren bir dalgınlık yaratır bende.

Olgun, denizden dağlara, dağlardan denize bakarak, bölgenin gelecekteki haritasını çizdi. "Üzülürsünüz diye silmedim, siyah lekeler halinde bıraktım onları. Bugünkü adaların hiçbiri yok, hepsi suya gömülecek," diyor.

Asıl başka bir şey üzdü beni. Burası bir ada olarak görünmüyor onun haritasında. Karayla ince bir bağlantısı var.

Ahmet Filmer'e

BİRİNCİ BÖLÜM

Yazdığı hiçbir şeyi okumayacaktım ama hikâyelerin nasıl başladığını konuştuğumuz bir gün, söylediklerimden etkileniş bir şeyler karalamış Ferah. Kim olduğunu sonra anlatacağım size, bir süredir burada bizimle yaşıyor. “Yayımlarsam sana adayacağım, bir göz atarsın herhalde,” deyip elime bir kâğıt tutuşturdu. Okuyunca öfkelenim, düşüncemi tersine çevirip unuttuğum şeylere üzülmüştüm gibi ifadeler kullanmış.

Bir rüzgâr yok mu, anılar yaratan unutma rüzgârı, uğultusunu dinliyorum onun, yaşadıklarım için kalbim sızlıyor...

Hiç böyle kederlendiğim olmaz, üzülp dikkati elden bırakırsam geçmişin beni kendine çekeceğini biliyorum çünkü. Bu rüzgâr fikri ona değil, bana ait. Ferah, biz bunu konuşmadan önce, unutmanın ölümle ilgisi olduğuna inanıyordu; zaten, ölüm, sihirli sözcüğü onun. Rujunu tazeler gibi ölümden söz eder. Böyle süsleniyor, ifadesine ölümün bilinmezliği sinecek... Unutmanın canlılık getiren bir rüzgâr

olduğunu ben söyledim ona. Benimsemiş bunu; yakında unuttur, kendi düşüncesi sanmaya başlar.

Olgun, buraya geçtiğimiz yaz sonunda geldi. Eskiden muhasebeciymiş. Dayısının ecza deposunda çalışmış. Uyku sorunu var, arkadaşlarından biri, “Sanatçı hastalığıdır bu,” demiş. İnanıyor öyle olduğuna. Bilgisayara ve resme meraklı. Olur olmaz zamanlarda canhıraş bir bağırtı koparıyor. Ölüme karşı bir haykırışmış bu. Duymazlıktan geliyoruz. Giray’a, annesinin ölümünü kabullenemediğini söylemiş. Bağirtisini ilk kez duyduğumda bahçede birinin üstüne kaya yuvarlandı sanmıştım. Dışarıda öylesine sahipsiz bir ezilme çılgılığı kopmuştu ki, her birimiz ayrı köşelerden koşup çevresini sarmıştık. Dizüstü yere çökmüş, soluyarak kendine gelmeye çalışıyordu. Olur olmaz zamanlarda bir şarkı tutturur sonra... Bu haliyle içimizden bazılarını ürküttü. Ondan uzak duranlar var aramızda. Müzik zevki de görünümüyle pek bağdaşmıyor, geceleri odasından ilahi sesler yükselir. Ney üflemeyi öğrenmek istiyor, bu isteğini insanı üzecek kadar yineliyor kimi günler. Kargı ve kamyş kesmeye gidiyor sürekli. Kesip taşıdığı kargılardan, kamyşlardan, odasında yürünecek yer kalmadı. Bir ara, üfleyeceği neyi kendisi mi yapmayı düşünüyor acaba diye endişeye kapılmıştım. Sesi de, sözleri de bana dokunuyor. Pek bir şey sormam ona ama dayanamayıp, “Kendine bir kulübe filan mı yapmayı düşünüyorsun Olgun bunlarla?” diyerek yokladım bir gün. “Bir şey yapmam onlarla, yok... Öyle... Kesip elimde tutuyorum, bakmak hoşuma gidiyor. Kargıları seviyorum, güzel ses veriyorlar...” dedi. Rahatladım o zaman. “Aslında ben atları seviyorum, kargıları atlara benzettğim için seviyorum, püskülleriyle...”

Geldiği gün anlatmıştı, Olgun’u sıkıntılı uykusundan uyandıran, asfalt tabancalarının çıkardığı bitmez tükenmez

kırma sesi ve ardı arkası kesilmeyen otomobil alarmlarıymış... Kaçma isteği, kulağında patlayan bu seslerle bir karara dönüşmüş.

Gelenlerin çoğu karar ânıyla ilgili buna benzer şeyler anlatır. Dinlemek beni sarsardı eskiden. Hep bir çatlama, kopma sesiyle, ayrılma hışırtısıyla zihnimde beliren, dönmek üzere giden insan imgesinin yerini, ansızın içimde uyanan bir sezgi sonrasında, bir yırtınmayla dünyaya gelen insan görüntüsü aldı. Nasıl doğduklarını anımsayıp, bilmeden bunu anlattıklarını düşünmeye başladım. Ben artık böyle dinliyorum öykülerini. Ama söylemiyorum kimseye.

Sanırım, Olgun buraya annesini unutmak için geldi.

Zamanının çoğunu bilgisayar karşısında geçiriyor. Web sitemizi o kurdu. www.unutmabahcesi.org... Şimdilerde yeni yüzümüzü oluşturmaya çalışıyor. Her birimizin birer pet şişe olduğumuz düşüncesinden yola çıkarak pek çok çizim yapmış. Şişelerin kimi renkli, kimi renksiz... Dik duranı, üstüne basılıp ezilmişleri var, başka bir sayfada oraya buraya fırlatılmış gibi görünüyorlar. Fikrimi sordu, söyledim, pet şişelerden nefret ederim, üretiminin yasaklanmasından yanayım. Umarım morali bozulmamıştır, aylar aldı çünkü bunu hazırlaması. "Çok şık, çok şık ama... Bu ağzı kapalı yana dizilmiş şişelerden bana boğulma hissi geldi, yoksa güzel de... İlaç şirketi sitesi gibi olmuş... Eskisi daha iyiydi, uğraşma yenisini yapacağım diye," dedim.

"Ben de doğayı kirlettiklerini düşünüyorum ama bir yandan da hoşuma gidiyor görüntüleri. O da zamanla kendini yok ediyor, ne kadar dayansa da bir ömrü var sonuçta. Biz de öyle değil miyiz, yaptığımız işler de zamanla silinip gidecek," diyerek savundu kendini. Ama ben tam olarak ne demek istediğini anlamış değilim. Pet şişelerle biz aynı gibiyiz onun gözünde, söylediklerinden böyle bir şey çıkardım.

Daha şişelerin sıkıntısını üstümden atamadan, karaböceklerin nasıl yürüdüklerine dikkat edip etmediğimi sordu. Etmişimdir herhalde ama gözümde canlanmadı. “Yerde kürek çeker gibi yürüyorlar, dikkat et bundan sonra... Onların yürüyüşlerine bakarak gelecek zaman için bir kayık tasarladım... Görmek ister misin? Karaböcekler, toprağı su gibi hissediyor... Kesin... Eminim... Bak nasıl kürek çektiklerine, unutmama...”

“Aklımda kalırsa, tabii... Bakarım Olgun,” dedim, “üstümde bir dalgınlık var, hafızamda boşluklar oluştu...”

Ona anlatmadım ama, o sıralar, uçuruma düşer gibi üç yıl birden unutuyordum, dört yılı, beş yılı... Anısız, ışımsız...

Büyük boşluklar içinde uyuyup uyanmaya başlamıştım. Yaşadığım günün olayları, unuttuğum zamanların boşluğuna yayılıp hemen silinecekmiş gibi eskiyordu.

Gerçi şimdi de biraz öyle ya... Olup bitenleri, kolayca unutabileceğiniz hafiflikte anlatacağım size, üstünüzde bir ağırlık oluşmayacak. Söylemek istediğim bu.

“İnsanın anımsadıkları, unuttuklarının milyonda biri etmez,” diyor Şeref.

Zihnimde bir kıpırtı hissettiğimde boşlukta ardı ardına görüntüler belirir, sayılarla düşünüp konuşamıyorum onun gibi. Önceleri farkında bile değildim; boşlukta beliren görüntülere bakıp aklımdan geçenleri mırıldanıyorum işte. Kimseyle anlaşmazlığa düşüp bir sorun yaşadığım da olmadı. Ama böyle konuşmam Şerefi öfkeliendiriyor.

Yaptığım sadece bir benzetme: “Öyle yanıp sönüyor... Sanki ışıkla, sesle... kokuyla tutuşan, bilemediğimiz bir yangın var, anımsadıklarımız o yangının dumanı,” demiştim, birkaç gün uzak durmuştu benden.

Düşüncelerine katıldığımı belirtmek amacıyla söylediğim

sözleri yanlış anlayıp kendisine karşı çıktığımı sanmasına üzülürken de onu asıl kızdıran şeyin bu olmadığını fark ettim. O yüzden eskisi gibi açıklama yapmaya uğraşmıyorum artık.

“Gerçekten bir şeyler düşündüğüne inanarak mı söylüyorsun söylediğin şeyleri, ne dediğini anlamıyorum,” diyor. İkimiz yalnızken olsa neyse...

Dilimi çözemediğini başkalarının duyması gerekmiyor ama onu uyarmak içimden gelmiyor açıkçası. Yıllardır herkesle nasıl konuşuyorsam onunla da aynı biçimde konuşuyorum. İster istemez kafamda bir kuşku belirdi. Yoksa kimse söylediklerimden bir şey anlamıyor muydu diye düşünüp hüzünlenmeye başladım. Rüyama girdi sonunda. Herkesin birbirine bir şeyler anlattığı kalabalık bir toplantıda başımı önüme eğmiş susuyordum, insanlarla nasıl anlaşmışımı unutmuşum gitmiş...

Bunu Olgun’a anlatmıştım. Kimseyle anlaşamadığını görüp üzüldüğüm için yalnız olmadığını hissettirmek istiyordum ama onu teselli etmeye çalışmam her zamanki gibi yanlış oldu. Etkileneceği bir şey anlatırsanız, başka türlü inanıp bunu kendisinin yaşadığını sanıyor. Önceden bildiğim için, sonra gelip rüyamı bana geri anlatmasına şaşırmadım. Ayrıca, buradaki diğer insanların Olgun’la böyle bir şey yaşadıklarında onun karşısında susmasına da içerliyorum. Şaka yapıyor muş gibi davranmaları hoşuma gitmiyor. Elimde değil, sesimi her defasında yükseltirim. Fazlasıyla ciddiye alıp kızdığım bile oluyor. Buna da üzülüyorum aslında; ne kimseye öfkelenir, ne de birinin ona kızdığını anlar, tümünden unutmuş öfkeyi...

“Olgun, bu benim rüyam,” dedim yine. “Aynı rüyayı ben de gördüm, hem de çok daha önce. Anlatırken kendi rüyan sanıyorsun diye söylemedim sana,” dedi, “benim rüyam diye bir şey olmaz ki...” Rüyalar insandan insana dolaşmış. İnanıyor öyle olduğuna. Bana sorarsanız okuduğu kitaplar kafasını karıştırıyor. “Şu anda ikimiz birbirimize doğru göç

ediyoruz,” demesinden anlıyorum bunu. Ben ona akıyorum sürekli, o bana. Hareket halindeyiz. Kimse kendisi değil...

İkimizden birinin burada bulunma nedenimizi yanlış bildiği kesin. Böylesine her şeyi aynılaştırın bir bakış genişliğine sahipseniz, neyi içinde tutup neyi dışınıza atacağınızın ayrımını yapamazsınız ki... Yani Olgun bir şeyleri unutmaya nasıl karar vermiş, merak ediyorsunuz. Soracaktım ama sonra yine bir şey söyler, üzülürüm diye korktum. Burada olmanın anlamı üstüne herkes birbiriyle konuşup duruyor gerçi de, kime ne sorup ne söyleyeceğinizi iyi düşünmeniz gerekir. Aklınız karışabilir çünkü.

Bu konuşmalar sırasında önemli noktalara geldiğini pek hissedemediğim için, gün boyu edilen değerli sözlerin boşa gittiği telaşıyla her sabah düzenli biçimde toplanıp fikir alışverişi yapmamızı önerenlerle aram açılmaya başladı. Doğrusunu isterseniz, içimizde sürüp giden tartışmalara kendimi kaptırmamaya başından beri dikkat ediyorum. Herkesin kavrayışı ayrı... Boşuna sarsıcı sözler işitiyorsunuz. Sesleri birbirine karıştığında yanlarından çekilip uzaklaşıyorum.

Aramızda sürekli anlaşmazlık çıkıyor olsa da, sadece Şeref'in düşüncelerine güvenim var. Neden burada olduğunu, ne yapmaya çalıştığını bir tek o biliyor içimizde.

Her ayın ilk haftası web sayfamızda farklı bir grafik düzenle, yazdıklarından bölümler yayımlıyor. Ben daha çok düşüncelerini öyküleştirdiği yazılarını okumayı seviyorum. Prenses ve Balık... Bu çok hoşuma gitmişti. Bir bizonun ağzından anlattığı özgürleşme öyküsü de güzeldir.

... O sessizlikte bir tüfek patlıyor, ürken bizonlar dağınık düzen bir koşu tutturuyorlar, sonra bir anda bütün bizonların...